

Convenția cu privire la Drepturile Copilului

Distribuire: Generală
21 iunie 2017

Original: Engleză

Comitetul pentru drepturile copilului

Comentariul general nr. 21 (2017) privind copiii în situații de stradă

Cuprins

	<i>Pagina</i>
I. Introducere: „schimbă-ne povestea”	3
II. Context general	3
III. Obiective	5
IV. Strategii holistice pe termen lung bazate pe o abordare a drepturilor copilului	5
V. Articole cheie ale Convenției cu privire la copiii aflați în situații de stradă.....	9
VI. Diseminare și cooperare	21

I. Introducere: „schimbă-ne povestea”

1. Copiii aflați în situații de stradă consultați pentru prezentul comentariu general au vorbit cu fermitate despre necesitatea respectului, demnității și drepturilor. Exprimându-și sentimentele, ei au spus, printre altele: „Respectați-ne ca ființe umane”; „Mi-aș dori ca oamenii care nu au trăit niciodată pe stradă să ne privească ca persoane cu mândrie, ca oameni normali”; „Nu este vorba de a ne lua din stradă și de a ne adăposti. Este vorba despre acordarea unui statut”; „Guvernele nu ar trebui să spună că nu ar trebui să ne aflăm în stradă. Nu ar trebui să ne hărțuiască dacă ne aflăm în stradă. Ar trebui să fim acceptați”; „Dacă trăim în stradă nu înseamnă că nu putem avea drepturi”; „Strada își lasă amprenta: fie scapi, fie nu”; „Nu vrem ajutor, caritate, milă. Guvernele ar trebui să colaboreze cu comunitatea pentru a ne acorda drepturi. Nu cerem caritate. Vreau să devin o persoană care să se descurce singură”; „[Oamenii] ar trebui să ne ofere șansa de a ne folosi darurile și talentele pentru a ne realiza visele”; „Dați-ne oportunitatea de a ne schimba povestea”.¹

II. Context general

Scop

2. În prezentul comentariu general, Comitetul pentru drepturile copilului oferă îndrumări autoritare statelor cu privire la dezvoltarea unor strategii naționale cuprinzătoare pe termen lung privind copiii în situații de stradă, utilizând o abordare holistică a drepturilor copilului și abordând atât prevenirea, cât și răspunsul, în conformitate cu Convenția privind drepturile copilului. În timp ce Convenția nu face nicio referire explicită la acestea, toate dispozițiile sale sunt aplicabile copiilor aflați în situații de stradă, care suferă încălcări ale unei mari majorități a articolelor Convenției.

Consultări

3. În total, 327 de copii și tineri din 32 de țări au fost consultați în cadrul a șapte consultări regionale. Reprezentanții societății civile au răspuns la un apel general pentru depuneri și un proiect elaborat a fost distribuit tuturor statelor părți.

Terminologie

4. În trecut, termenii folosiți pentru a descrie copiii în situații de stradă includeau „copii de stradă”, „copii de pe stradă”, „copiii străzii”, „copii fugari”, „copii pierduți”, „copii care trăiesc și / sau muncesc în stradă”, „copii fără adăpost” și „copii care depind de stradă”. În prezentul comentariu general, termenul „copii în situații de stradă” este utilizat pentru a cuprinde: (a) copii care depind de străzi pentru a trăi și/sau a lucra, fie de sine stătător, fie cu colegii sau cu familia; și (b) o populație mai largă de copii care au format legături puternice cu spațiile publice și pentru care strada joacă un rol vital în viața și identitățile lor de zi cu zi. Această populație mai largă include copii care periodic, dar nu întotdeauna, trăiesc și/sau lucrează pe stradă și copii care nu locuiesc sau lucrează pe stradă, dar care își însoțesc în mod regulat colegii, frații sau familia pe străzi. În ceea ce privește copiii aflați în situații de stradă, „a se afla în spații publice” se înțelege că aceștia petrec perioade îndelungate de timp pe străzi sau în piețe stradale, parcuri publice, spații publice comunitare, piețe și stații de autobuz și tren. Aceasta nu include clădiri publice, cum ar fi școli, spitale sau alte instituții similare.

¹ Toate citatele provin din consultări sau observații prezentate în scris pentru prezentul comentariu general. Respectiv, provin din: copiii din Bangladesh (observație prezentată în scris din Dhaka); copiii în America Latină (consultare în Mexic); un băiat de 15 ani din Brazilia; un băiat și o fată de 18 ani din India; copii și tineri din Republica Democrată Congo; copii și tineri din Europa (consultare la Bruxelles); un băiat de 16 ani din Pakistan; un băiat din Burundi; și un băiat de 18 ani din Brazilia.

Observații cheie

5. Există diferite abordări utilizate în ceea ce privește copiii în situații de stradă, uneori în combinație. Acestea includ o abordare a drepturilor copilului, prin care copilul este respectat ca deținător de drepturi și deciziile sunt luate adesea împreună cu copilul; o abordare a bunăstării, care implică „salvarea” copiilor percepuți ca fiind un obiect sau o victimă de pe stradă și prin care se iau decizii pentru copil, fără a se lua în considerare în mod serios opinia acestuia; și o abordare represivă, prin care copilul este perceput ca fiind un delincvent. Abordările de bunăstare și represive nu țin cont de copil ca deținător de drepturi și duc la îndepărtarea forțată a copiilor de pe străzi, ceea ce le încalcă în continuare drepturile. Într-adevăr, afirmarea faptului că abordările de bunăstare și represive sunt în interesul superior al copilului dar aceasta nu duce la respectarea drepturilor². Pentru a aplica Convenția, este esențial să se utilizeze o abordare a drepturilor copilului.

6. Copiii aflați în situații de stradă nu sunt un grup omogen. Caracteristicile sunt diverse în ceea ce privește vârsta, sexul, etnia, identitatea indigenă, naționalitatea, dizabilitatea, orientarea sexuală și identitatea/egalitatea de gen, printre altele. Această diversitate implică experiențe, riscuri și nevoi diferite. Natura și timpul petrecut fizic pe stradă variază semnificativ de la copil la copil, la fel și natura și amploarea relațiilor cu colegii, membrii familiei, membrii comunității, actorii societății civile și autoritățile publice. Relațiile copiilor îi pot ajuta să supraviețuiască pe stradă și/sau să perpetueze condițiile abuzului violent al drepturilor lor. Copiii se implică într-o serie de activități în spațiile publice, inclusiv la muncă, socializare, recreere/petrecere a timpului liber, adăpost, dormit, gătit, spălare și implicarea în abuzuri de substanțe sau activitate sexuală. Copiii se pot implica în astfel de activități în mod voluntar, prin lipsa de opțiuni viabile sau prin constrângere sau folosirea forței de către alți copii sau adulți. Copiii pot desfășura aceste activități singuri sau în compania membrilor familiei,³ prieteni, cunoscuți, membri ai bandelor sau colegi de exploatare, copii mai mari și/sau adulți.

7. Adesea, datele nu sunt colectate sau dezagregate în mod sistematic, deci nu se știe câți copii se află în situații de stradă. Estimările fluctuează în funcție de definițiile utilizate care reflectă condițiile socioeconomice, politice, culturale și alte condiții. Lipsa datelor îi face pe acești copii invizibili, ceea ce duce la nedezvoltarea politicilor sau la măsuri ad hoc, temporare sau pe termen scurt. Acest lucru duce la persistența mai multor încălcări ale drepturilor care îi forțează pe copii să ajungă în stradă și care continuă atunci când copiii se află în stradă. Această problemă privește fiecare stat.

8. Cauzele, prevalența și experiențele copiilor în situații de stradă diferă în interiorul și între state. Inegalitățile bazate pe statutul economic, rasă și sex sunt printre cauzele structurale ale apariției și excluderii copiilor în situații de stradă. Acestea sunt exacerbate de sărăcie materială, protecție socială necorespunzătoare, investiții slab direcționate, corupție și politici fiscale (impozite și cheltuieli) care reduc sau elimină capacitatea persoanelor mai sărace de a ieși din sărăcie. Destabilizarea bruscă, cauzată de conflict, foamete, epidemie, dezastru natural sau evacuare forțată sau evenimente care duc la deplasare sau migrație forțată, agravează în continuare efectele cauzelor structurale. Alte cauze includ: violența, abuzul, exploatarea și neglijarea la domiciliu sau în instituțiile de îngrijire sau educaționale (inclusiv religioase); decesul îngrijitorilor; abandonarea copilului (inclusiv prin HIV / SIDA);⁴ șomajul îngrijitorilor; familii instabile; distrugerea familiei; poligamie;⁵ excluderea din învățământ; abuzul de substanțe și sănătatea mintală (a copiilor sau a familiilor); intoleranță și discriminare, inclusiv împotriva copiilor cu dizabilități, a copiilor acuzați de vrăjitorie, a foștilor copii soldați respinși de familii și a copiilor expulzați din familie ca urmare a punerii în discuție a sexualității lor sau a identificării lor ca fiind lesbieni, gay, bisexuali, transgender, intersexuali sau asexuali; și incapacitatea familiilor de a accepta

2

³ Pentru copiii aflați în situații de stradă împreună cu familiile lor, acest comentariu general se concentrează asupra copiilor ca principali deținători de drepturi. În cazul în care copiii aflați în stradă au proprii lor copii, interesul superior al fiecărei generații de copii trebuie să fie o considerație primordială.

⁴ A se vedea comentariul general nr. 3 (2003) privind HIV / SIDA și drepturile copilului, paragraful 7.

⁵ A se vedea recomandarea generală comună nr. 31 a Comitetului pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor / comentariul general nr. 18 al Comitetului pentru drepturile copilului (2014) privind practicile dăunătoare, paragrafele 25-28.

împotrivirea copiilor la practicile dăunătoare, cum ar fi căsătoria copiilor și mutilarea genitală feminină.⁶

III. Obiective

9. Obiectivele comentariului general sunt:

(a) Clarificarea obligațiilor statelor în aplicarea unei abordări a drepturilor copilului la strategiile și inițiativele pentru copiii aflați în situații de stradă;

(b) Oferirea îndrumărilor cuprinzătoare și autoritare statelor cu privire la utilizarea unei abordări holistice a drepturilor copilului pentru: prevenirea încălcării drepturilor copiilor și a lipsei de alegeri care determină ca aceștia să depindă de stradă pentru supraviețuirea și dezvoltarea lor; și să promoveze și să protejeze drepturile copiilor deja aflați în situații de stradă, asigurând un continuum de îngrijire și ajutându-i să se dezvolte la maximum de potențial;

(c) Identificarea implicațiilor anumitor articole ale Convenției pentru copiii aflați în situații de stradă pentru a spori respectul față de aceștia în calitate de deținători de drepturi și cetățeni deplinși și pentru a spori înțelegerea legăturilor copiilor cu strada.

IV. Strategii holistice pe termen lung bazate pe o abordare a drepturilor copilului

A. Abordarea drepturilor copilului

Descriere

10. Într-o abordare a drepturilor copilului, procesul de realizare a drepturilor copiilor este la fel de important ca rezultatul final. O abordare a drepturilor copilului asigură respectarea demnității, vieții, supraviețuirii, bunăstării, sănătății, dezvoltării, participării și nediscriminării copilului ca deținător de drepturi.

11. Conform Fondului Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF),⁷ o abordare a drepturilor copilului este una care:

(a) Continuă realizarea drepturilor copilului, astfel cum este stabilit în Convenție și în alte instrumente internaționale privind drepturile omului;

(b) Utilizează standardele și principiile drepturilor copilului din Convenție și din alte instrumente internaționale privind drepturile omului pentru a ghida comportamentul, acțiunile, politicile și programele, în special: nediscriminarea; interesul superior al copilului; dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare; dreptul de a fi ascultat și luat în serios; și dreptul copilului de a fi ghidat în exercitarea drepturilor sale de către îngrijitori, părinți și membri ai comunității, în conformitate cu capacitățile evolutive ale copilului;

(c) Construiește capacitatea copiilor în calitate de deținători de drepturi de a-și revendica drepturile și capacitatea deținătorilor de obligații de a-și îndeplini obligațiile față de copii.

⁶ Ibidem, paragrafele 19-24.

⁷ A se vedea UNICEF, Set de instrumente privind educația drepturilor copilului: Cultivarea drepturilor copilului în educația timpurie, școlile primare și secundare (Geneva, 2014), p. 21. Disponibil la adresa https://www.unicef.org/crc/files/UNICEF_CRE_Toolkit_FINAL_web_version170414.pdf. A se vedea, de asemenea, comentariul general nr. 13, paragraful 59. A se vedea, de asemenea, „Abordarea bazată pe drepturile omului la cooperarea pentru dezvoltare”, disponibilă la adresa <http://hrbportal.org/the-human-rights-based-approach-to-development-cooperation-towards-a-common-understanding-among-un-agencies>.

Semnificație pentru copii în situații de stradă

12. Comitetul consideră că strategiile și inițiativele care adoptă o abordare a drepturilor copilului îndeplinesc principalele criterii pentru bune practici, indiferent de nivel sau context. Copiii aflați în situații de stradă sunt adesea neîncrezători în implicarea adulților în viața lor. Tratatamentul lor abuziv de către adulți în societate i-a determinat să nu fie dispuși să renunțe la autonomia lor câștigată cu greu, deși limitată. Această abordare subliniază respectul deplin pentru autonomia lor, inclusiv sprijinirea acestora pentru a găsi alternative la dependența de stradă. Aceasta promovează reziliența și capacitățile lor, sporind capacitatea lor de luare a deciziilor și împuternicindu-le ca actori socioeconomi, politici și culturali. Se bazează pe punctele lor forte existente și pe contribuțiile pozitive pe care le aduc la propria lor supraviețuire și dezvoltare și la cea a colegilor, familiilor și comunităților lor. Aplicarea acestei abordări nu este doar un imperativ moral și juridic, ci și cea mai durabilă abordare pentru identificarea și implementarea soluțiilor pe termen lung în ceea ce privește copiii în situații de stradă.

B. Strategii naționale

Prezentare generală

13. Pentru a respecta obligațiile care decurg din Convenție, statele sunt îndemnate să adopte strategii holistice și pe termen lung și să aloce bugetul necesar copiilor aflați în situații de stradă. Problemele și procesele transversale sunt prezentate mai jos, urmate de conținutul tematic care trebuie abordat în astfel de strategii. În calitate de experți în viața lor, copiii aflați în situații de stradă ar trebui să participe la dezvoltarea și implementarea strategiilor. Un prim pas este ca statele să colecteze informații despre astfel de copii din țara lor pentru a decide modul în care își pot respecta cel mai bine drepturile. Statele ar trebui să adopte o abordare intersectorială pentru a înțelege modul în care politica dintr-un domeniu, de exemplu, finanțe, afectează politica dintr-un alt domeniu, de exemplu, educația, care la rândul ei afectează copiii în situații de stradă. Statele ar trebui să încurajeze cooperarea intersectorială și interstatală.

Revizuirea legislativă și a politicilor

14. Statele vor evalua modul în care legile și politicile pot fi îmbunătățite pentru a reflecta recomandările prezentului comentariu general. Statele ar trebui, cu efect imediat: să elimine dispozițiile care discriminează direct sau indirect din cauza situației stradale a copiilor, a părinților sau a familiei lor; să abroge orice dispoziții care să permită sau să susțină adunarea sau îndepărtarea arbitrară a copiilor și a familiilor acestora de pe străzi sau din spațiile publice; să abroge, dacă este cazul, infracțiunile care incriminează și afectează în mod disproporționat copiii în situații de stradă, cum ar fi cerșitul, nerespectarea regimului stării de asediu, golănia, vagabondajul și fuga de la domiciliu; și să abroge infracțiunile care incriminează copiii pentru că au fost victime ale exploatarei sexuale comerciale și așa-numitele infracțiuni morale, cum ar fi sexul în afara căsătoriei. Statele ar trebui să introducă sau să revizuiască un act privind protecția copilului sau copiii pe baza unei abordări a drepturilor copilului și care să se adreseze în mod specific copiilor aflați în situații de stradă. Actul ar trebui implementat prin activarea politicilor, mandatelor, procedurilor de operare, liniilor directe, prestării serviciilor, mecanismelor de supraveghere și punere în aplicare și dezvoltat în colaborare cu părțile interesate cheie, inclusiv copiii aflați în situații de stradă. Este posibil ca statele să aibă nevoie să dezvolte definiții juridice și politice relevante la nivel național ale acestor copii pe baza cercetării participative, în contexte în care acest lucru este necesar pentru a facilita intervențiile profesioniștilor și serviciilor mandatate legal. Cu toate acestea, procesul de elaborare a definițiilor legale nu ar trebui să întârzie luarea măsurilor pentru soluționarea încălcărilor drepturilor.

Rolul statului și responsabilitățile, reglementarea și coordonarea actorilor non-statali

15. Strategiile pentru copiii în situații de stradă ar trebui să fie recunoscute de actorii statali și non-statali. Rolul statului, în calitate de deținător de obligații principal, este

prezentat în secțiunea V de mai jos. Statele au obligația de a ajuta părinții sau îngrijitorii să asigure, în limita abilităților și capacităților financiare și cu respectarea capacităților în evoluție ale copilului, condițiile de viață necesare dezvoltării optime a copilului (articolele 5, 18 și 27). Statele ar trebui, de asemenea, să sprijine societatea civilă, ca actori complementari, în furnizarea de servicii personalizate și specializate pentru copiii aflați în situații de stradă, pe baza unei abordări a drepturilor copilului, prin finanțare, acreditare și reglementare. Sectorul de afaceri trebuie să-și îndeplinească responsabilitățile cu privire la drepturile copiilor, iar statele ar trebui să se asigure că acest lucru este îndeplinit.⁸ Coordonarea între actorii statali și non-statali este necesară. Statele sunt obligate din punct de vedere legal să se asigure că furnizorii de servicii non-statale funcționează în conformitate cu dispozițiile Convenției.⁹

Abordarea complexității

16. Strategiile trebuie să abordeze multiple cauze, de la inegalități structurale la violența în familie. De asemenea, trebuie să ia în considerare măsuri pentru implementarea imediată, cum ar fi oprirea adunării sau eliminarea arbitrară a copiilor din spațiile publice și măsuri care trebuie puse în aplicare progresiv, precum protecția socială cuprinzătoare. Este probabil să fie necesară o combinație de modificări legale, politice și de prestare a serviciilor. Statele se vor angaja întru îndeplinirea drepturilor omului cu privire la copii. În special, statele ar trebui să asigure mecanisme de urmărire a copiilor în medii alternative de îngrijire și în situații de stradă, pe măsură ce aceștia ajung la maturitate la vârsta de 18 ani, pentru a evita încetarea bruscă a sprijinului și a serviciilor.

Sisteme complete de protecție a copilului

17. În cadrul legislativ și politic, bugetarea, dezvoltarea și consolidarea sistemelor holistice de protecție a copilului, pe baza unei abordări a drepturilor copilului, stă la baza măsurilor practice necesare pentru strategiile de prevenire și de răspuns. Astfel de sisteme naționale de protecție a copilului trebuie să ajungă la copiii în situații de stradă și ar trebui să încorporeze pe deplin serviciile specifice de care au nevoie. Sistemele trebuie să ofere un continuum de îngrijire în toate contextele relevante, inclusiv prevenirea, intervenția timpurie, sensibilizarea stradală, linii de asistență, centre de îngrijire, centre de zi, îngrijiri rezidențiale temporare, reunificare familială, asistență maternală, viață independentă sau alte opțiuni de îngrijire pe termen lung. Cu toate acestea, nu toate aceste contexte sunt relevante pentru toți copiii aflați în situații de stradă. De exemplu, prevenirea și intervenția timpurie sunt priorități pentru copiii aflați în stadiile incipiente ale dezvoltării unor conexiuni stradale puternice și dăunătoare, dar nu sunt relevante pentru copiii născuți în situații de stradă. Este posibil ca unii copii să nu experimenteze plasamente rezidențiale, în timp ce, pentru alții, reîntregirea familiei nu este relevantă sau corespunzătoare. Strategiile ar trebui să clarifice faptul că o abordare a drepturilor copilului trebuie să se aplice în fiecare context. Poverile administrative și întârzierile în accesarea sistemelor de protecție a copilului ar trebui reduse. Informațiile ar trebui puse la dispoziție în formate accesibile și prietenoase cu copiii, iar copiii aflați în situații de stradă ar trebui să fie sprijiniți pentru a înțelege și a naviga în sistemele de protecție a copilului.

Consolidarea capacităților celor în contact cu copilul

18. Statele ar trebui să investească în formare de bază inițială și continuă de bună calitate privind drepturile copilului, protecția copilului și contextul local al copiilor aflați în situații de stradă pentru toți profesioniștii care pot intra în contact direct sau indirect cu copiii în situații de stradă, în domenii precum elaborarea politicilor, aplicarea legii, justiție, educație, sănătate, asistență socială și psihologie. Această formare se poate baza pe abilitățile actorilor non-statali și ar trebui integrată în programele de învățământ ale instituțiilor de formare relevante. Este necesară o formare aprofundată suplimentară cu

⁸ A se vedea comentariul general nr. 16 (2013) privind obligațiile statului privind impactul sectorului de afaceri asupra drepturilor copiilor, paragraful 8.

⁹ A se vedea comentariile generale nr. 5 (2003) privind măsurile generale de punere în aplicare a Convenției, paragraful 42-44; 7 (2005) privind punerea în aplicare a drepturilor copilului în copilăria timpurie, paragraful 32; 9 (2006) privind drepturile copiilor cu dizabilități, paragraful 25; și nr. 16, paragraful 25.

privire la abordarea drepturilor copilului, sprijinul psihosocial și abilitarea copilului pentru profesioniștii care lucrează cu copiii în situații de stradă ca parte dedicată a mandatului lor, de exemplu, asistenți sociali stradali și unități specializate de protecție a copilului a serviciului de poliție. „Plimbările de sensibilizare” și „plimbările pe stradă” sunt o metodă importantă de formare specializată. Pregătirea de bază și specializată ar trebui să includă schimbări de atitudine și de comportament, precum și transfer de cunoștințe și dezvoltarea abilităților și ar trebui să încurajeze cooperarea și colaborarea intersectorială. Guvernele naționale și locale ar trebui să înțeleagă și să sprijine rolul critic al asistenților sociali, inclusiv al lucrătorilor de pe stradă, în detectarea timpurie, oferind sprijin familiilor cu copii expuși riscului și copiilor aflați în situații de stradă. Profesioniștii ar trebui să fie implicați în dezvoltarea participativă a procedurilor de operare, a liniilor directe de bune practici, a directivelor strategice, a planurilor, a standardelor de performanță și a codurilor disciplinare și ar trebui să primească sprijin pentru implementarea acestora în practică. Statele ar trebui să faciliteze sensibilizarea și instruirea pentru alte părți interesate care intră în contact direct sau indirect cu copiii în situații de stradă, precum lucrătorii din transporturi, reprezentanții mass-media, liderii comunitari și spirituali/religioși și actorii din sectorul privat, care ar trebui încurajați să adopte principiile sectorului de afaceri asupra drepturilor copiilor.¹⁰

Furnizarea de servicii

19. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a asigura capacitatea copiilor aflați în situații de stradă pentru a avea acces la servicii de bază, cum ar fi sănătatea și educația, și la justiție, cultură, sport și informații. Statele ar trebui să se asigure că sistemele lor de protecție a copilului asigură servicii specializate pe stradă, implicând asistenți sociali instruiți, cu o bună cunoaștere a conexiunilor stradale locale și care pot ajuta copiii să se reconecteze cu familia, serviciile comunitare locale și societatea mai largă. Acest lucru nu implică neapărat faptul că copiii ar trebui să renunțe la conexiunile stradale, ci mai degrabă intervenția ar trebui să le asigure drepturile. Prevenirea, intervenția timpurie și serviciile de sprijin pe stradă sunt elemente care se consolidează reciproc și oferă un continuum de îngrijire în cadrul unei strategii eficiente pe termen lung și holistică. În timp ce statele sunt principalele deținătoare de obligații, activitățile societății civile pot completa eforturile statelor în dezvoltarea și furnizarea de servicii inovatoare și personalizate.

Punerea în aplicare la nivelul administrației publice locale

20. Inițiativele de succes se bazează pe o înțelegere detaliată a contextelor locale și pe un sprijin individualizat pentru copii. Trebuie acordată atenție la intensificarea inițiativelor de a nu pierde copii în acest proces. Statele ar trebui să încurajeze și să sprijine intervenții specializate la nivel local, bazate pe parteneriat, pe baza unei abordări a drepturilor copilului, mici și flexibile, cu bugete corespunzătoare, adesea conduse de organizații ale societății civile cu expertiză locală. Aceste intervenții ar trebui să fie coordonate de guvernele locale și sprijinite de stat, prin intermediul sistemului național de protecție a copilului. Aceștia ar putea beneficia de sprijin din partea sectorului privat, pentru resurse de consolidare a capacităților și abilități organizaționale, și din mediul academic, pentru capacitatea de cercetare pentru a permite luarea de decizii bazate pe dovezi. Orașele și comunitățile prietenoase cu copiii contribuie la o atmosferă de acceptare și oferă baza rețelelor sociale și a sistemelor de protecție comunitare pentru copiii aflați în situații de stradă. Copiii aflați în situații de stradă ar trebui să fie sprijiniți să participe la procesele de planificare locală descentralizată de jos în sus.

Monitorizare și responsabilitate

21. Implementarea efectivă a legislației, politicilor și serviciilor se bazează pe mecanisme clare de monitorizare și responsabilitate care sunt transparente și aplicate în mod solid. Statele ar trebui să sprijine implicarea copiilor în situații de stradă, inclusiv în mecanisme de responsabilitate socială, cum ar fi coaliții de actori statali și non-statali, comitete sau grupuri de lucru care monitorizează politicile publice, concentrându-se asupra

¹⁰ A se vedea <http://childrenandbusiness.org>. A se vedea și comentariul general nr. 16.

copiilor aflați în situații de stradă. Instituțiile naționale independente pentru drepturile omului pentru promovarea și monitorizarea punerii în aplicare a Convenției,¹¹ cum ar fi avocații drepturilor copiilor, trebuie să fie ușor accesibile copiilor aflați în situații de stradă.

Accesul la justiție și căi de atac

22. Copiii aflați în situații de stradă care au fost victime sau sunt supraviețuitori ai încălcării drepturilor omului au dreptul la căi de atac eficiente și la alte căi de atac, inclusiv reprezentare legală. Aceasta include accesul la mecanismele individuale de reclamații, de către copii înșiși și / sau reprezentați de adulți, și la mecanisme de reparare judiciară și nejudiciară la nivel local și național, inclusiv instituții independente pentru drepturile omului. Atunci când căile de atac interne sunt epuizate, ar trebui să fie disponibil accesul la mecanismele internaționale aplicabile privind drepturile omului, inclusiv procedura stabilită prin Protocolul opțional la Convenția privind drepturile copilului în cadrul unei proceduri de comunicare. Măsurile de reparație pot include restituirea, despăgubirea, reabilitarea, satisfacția și garanțiile de nerespectare a încălcărilor drepturilor.¹²

Colectarea și cercetarea datelor

23. În parteneriat cu mediul academic, societatea civilă și sectorul privat, statele ar trebui să dezvolte mecanisme participative sistematice, care respectă drepturile, pentru a colecta date și a împărtăși informații dezagregate despre copii în situații de stradă. Statele trebuie să se asigure că colectarea și utilizarea acestor informații nu stigmatizează și nu dăunează acestor copii. Colectarea datelor privind copiii în situații de stradă ar trebui să fie integrată în colectarea națională a datelor despre copii, asigurându-se că datele naționale nu se bazează exclusiv pe anchete gospodărești, ci include și copiii care trăiesc în afara gospodăriilor. Copiii aflați în situații de stradă ar trebui să participe la stabilirea obiectivelor și agendelor cercetării și la colectarea de informații, analizarea și diseminarea cercetării pentru a informa procesul de elaborare a politicilor și proiectarea intervențiilor specializate.¹³ Situațiile de stradă se schimbă rapid, iar cercetarea trebuie efectuată periodic pentru a se asigura că politicile și programele sunt actualizate.

V. Articole cheie ale Convenției cu privire la copiii aflați în situații de stradă

Prezentare generală

24. Toate drepturile cuprinse în Convenție și în protocoalele sale opționale sunt interdependente și indivizibile, atât pentru copiii aflați în situații de stradă, cât și pentru toți copiii. Prezentul comentariu general ar trebui citit împreună cu toate celelalte comentarii generale ale Comitetului. Prezentul comentariu general se concentrează pe articole care au o semnificație deosebită pentru copiii aflați în situații de stradă și care nu au făcut anterior obiectul comentariilor generale ale comitetului. De exemplu, deși dispozițiile referitoare la violență, educație, justiție pentru minori și sănătate sunt în mod clar importante, ele apar aici ca referințe relativ scurte la comentariile generale existente. Pe de altă parte, alte articole sunt examinate mai minuțios având în vedere implicațiile lor asupra copiilor aflați în situații de stradă și faptul că nu au fost explorate anterior în detaliu de către Comitet. Articolele selectate mai jos nu implică o predominanță a drepturilor civile și politice asupra drepturilor sociale, economice și culturale pentru copiii aflați în situații de stradă.

¹¹ A se vedea comentariul general nr. 2 (2002) privind rolul instituțiilor naționale independente pentru drepturile omului în promovarea și protecția drepturilor copilului, paragrafele 2 și 15.

¹² A se vedea www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/RemedyAndReparation.aspx.

¹³ A se vedea Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR), „O abordare a datelor bazată pe drepturile omului”, disponibilă la adresa www.ohchr.org/Documents/Issues/HRIndicators/GuidanceNoteonApproachtoData.pdf.

A. Articole cu relevanță globală într-o abordare bazată pe drepturile copilului

Articolul 2 privind nediscriminarea

Nediscriminarea pe motive de origine socială, proprietate, naștere sau alt statut

25. Statele se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în prezenta Convenție pentru fiecare copil din jurisdicția lor, fără discriminare de niciun fel. Cu toate acestea, discriminarea este una dintre principalele cauze ale copiilor care ajung în situații de stradă. Copiii sunt apoi discriminați în baza legăturilor lor cu strada, adică din motive de origine socială, proprietate, naștere sau alt statut, ducând la consecințe negative pe tot parcursul vieții. Comitetul interpretează „alt statut” în temeiul articolului 2 al Convenției pentru a include situația stradală a unui copil sau a părinților acestuia și a altor membri ai familiei.

*Discriminarea sistemică*¹⁴

26. Discriminarea poate fi directă sau indirectă.¹⁵ Discriminarea directă include abordări politice disproportionale pentru „combaterea lipsei de adăpost”, care aplică eforturi represive pentru a preveni cerșetoria, golănia, vagabondajul, fuga sau comportamentele de supraviețuire, de exemplu, incriminarea infracțiunilor de statut,¹⁶ măturarea străzilor sau „adunările” și violența orientată, hărțuire și extorcare de către poliție. Discriminarea directă poate include: refuzul poliției de a lua în serios rapoartele cu privire la furt sau violență ale copiilor aflați în situații de stradă; tratament discriminatoriu în cadrul sistemelor de justiție pentru minori; refuzul asistenților sociali, al profesorilor sau al profesioniștilor din domeniul sănătății de a lucra cu copii în situații de stradă; și hărțuirea, umilirea și agresarea de către colegi și profesori în școli. Discriminarea indirectă include politici care au ca rezultat excluderea din serviciile de bază, cum ar fi sănătatea și educația, de exemplu prin impunerea plății sau furnizarea de documente de identitate. Chiar dacă copiii aflați în situații de stradă nu sunt izolați de serviciile de bază, ar putea fi izolați în cadrul acestor sisteme. Copiii se pot confrunta cu forme multiple și intersectate de discriminare, de exemplu, pe bază de sex, orientare sexuală și identitate de gen/egalitate, dizabilitate, rasă, etnie, statut indigen,¹⁷ statutul de imigrant și alt statut minoritar, mai ales că grupurile minoritare sunt adesea suprareprezentate în rândul copiilor aflați în situații de stradă. Copiii supuși discriminării sunt mai vulnerabili la violență, abuz, exploatare, infecții cu transmitere sexuală, inclusiv HIV, iar sănătatea și dezvoltarea lor sunt expuse unui risc mai mare.¹⁸ Reamintim statelor că garantarea dreptului la nediscriminare nu este doar o obligație pasivă de interdicere a tuturor formelor de discriminare, ci necesită și măsuri proactive corespunzătoare pentru a asigura șanse egale efective tuturor copiilor de a se bucura de drepturile prevăzute de Convenție. Acest lucru necesită măsuri pozitive care vizează remedierea unei situații de inegalitate substanțială.¹⁹ Discriminarea sistemică răspunde și poate fi abordată prin schimbări legale și politice. Copiii aflați în situații de stradă au evidențiat discriminarea și atitudinile negative ale publicului cu care se confruntă ca o preocupare specifică și au cerut să existe măsuri de sensibilizare și educaționale pentru a le contracara.

Eliminarea discriminării

27. Discriminarea ar trebui eliminată în mod formal, asigurându-se că constituția, legile și politicile unui stat nu discriminează pe motiv de situație de stradă și, în mod substanțial, acordând o atenție suficientă copiilor aflați în situații de stradă, ca un grup care a suferit

¹⁴ A se vedea Comisia pentru drepturi economice, sociale și culturale, comentariul general nr. 20 (2009) privind nediscriminarea drepturilor economice, sociale și culturale, paragraful 12.

¹⁵ Ibidem, paragraful 10.

¹⁶ A se vedea comentariile generale nr. 4 (2003) privind sănătatea și dezvoltarea adolescenților în contextul Convenției, paragraful 12; și nr. 10 (2007) privind drepturile copiilor în justiția pentru minori, paragrafele 8-9.

¹⁷ A se vedea comentariul general nr. 11 (2009) privind copiii indigeni și drepturile acestora în temeiul Convenției.

¹⁸ A se vedea comentariile generale nr. 4, paragraful 6; și nr. 3, paragraful 7.

¹⁹ A se vedea comentariul general nr. 14, paragraful 41.

prejudicii persistente și care necesită o acțiune afirmativă.²⁰ Măsurile speciale temporare necesare pentru accelerarea sau realizarea egalității de facto a copiilor în situații de stradă nu trebuie considerate discriminare. Statele ar trebui să se asigure: că copiii aflați în situații de stradă sunt egali în condițiile legii; că orice discriminare pe baza situației de stradă este interzisă; că se abordează incitarea la discriminare și hărțuire;²¹ că copiii aflați în situații de stradă și familiile lor nu sunt privați în mod arbitrar de proprietatea lor; și că starea de asediu este legitimă, proporțională și nediscriminatorie. Statele ar trebui, de asemenea, să sensibilizeze profesioniștii, sectorul privat și publicul la experiențele și drepturile copiilor în situații de stradă, cu scopul de a transforma pozitiv atitudinile. Statele ar trebui să sprijine programe creative, artistice, culturale și / sau sportive conduse de către sau care implică copiii în situații de stradă care ajută la abordarea concepțiilor greșite și la spargerea barierelor față de profesioniști, comunități - inclusiv ceilalți copii - și societatea mai largă prin dialog reciproc vizibil și interacțiune. Acestea pot include ciroul de stradă, teatrul, muzică, artă și meciuri sportive. Statele ar trebui să colaboreze cu presa scrisă, difuzată și social media pentru a disemina și amplifica mesajele și poveștile de sensibilizare și antistigmatizare pe baza unei abordări a drepturilor copilului. Teama publică de crimele comise de copii în situații de stradă este adesea alimentată de mass-media și disproporționată față de realitate. Mass-media ar trebui încurajată în mod activ să utilizeze date și dovezi exacte și să se conformeze standardelor de protecție a copilului pentru a proteja demnitatea, securitatea fizică și integritatea psihologică a copiilor.

Articolul 3 paragraful (1) privind interesul superior al copilului

28. Obligațiile atașate acestui drept sunt fundamentale, ca parte a abordării drepturilor copilului, pentru a asigura integritatea fizică, psihologică și morală holistică a copiilor aflați în situații de stradă și pentru a promova demnitatea umană a acestora. Acești copii au fost identificați ca fiind deosebit de vulnerabili. După cum a declarat deja Comitetul, interesul superior al unui copil aflat într-o situație specifică de vulnerabilitate nu va fi același cu cel al tuturor copiilor aflați în aceeași situație vulnerabilă. Autoritățile și factorii de decizie trebuie să ia în considerare diferitele tipuri și grade de vulnerabilitate ale fiecărui copil, deoarece fiecare copil este unic și fiecare situație trebuie evaluată în funcție de unicitatea copilului.²² În acest context, „vulnerabilitatea” ar trebui luată în considerare împreună cu reziliența și încrederea în sine a fiecărui copil în situații de stradă.

Articolul 6 privind dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare

Dreptul la viață

29. Copiii aflați în situații de stradă sunt expuși riscului, printre altele: de ucideri extrajudiciare de către agenți de stat; crimă comisă de către adulți sau colegi, inclusiv crimă legată de așa-numita justiție vigilentă, și asociere cu / vizare de către criminali și bande, și atunci când statul nu previne astfel de infracțiuni; expunerea la condiții care pot pune viața în pericol, asociate cu forme periculoase de muncă a copiilor, accidente de circulație,²³ abuz de substanțe, exploatare sexuală comercială și practici sexuale nesigure; și decesul din cauza lipsei accesului la alimentare corespunzătoare, îngrijire a sănătății și adăpost. Dreptul la viață nu trebuie interpretat în mod restrâns.²⁴ Acesta se referă la dreptul indivizilor de a fi liberi de actele și omisiunile menite sau așteptate să le provoace decesul nefiresc sau prematur și să se bucure de o viață cu demnitate. În 1999, în cazul torturii și crimelor comise de către poliție a trei copii și doi tineri aflați în situații de stradă în 1990, Curtea Interamericană a Drepturilor Omului a decis că privarea arbitrară a vieții nu se limitează la actul ilegal de omucidere, dar se extinde la privarea dreptului de a trăi cu demnitate. Această concepție a dreptului la viață se extinde nu numai la drepturile civile și politice, ci și la drepturile economice, sociale și culturale. Nevoia de a proteja persoanele cele mai

²⁰ A se vedea Comisia pentru drepturi economice, sociale și culturale, comentariul general nr. 20, paragraful 8.

²¹ Ibidem, paragraful 7.

²² A se vedea comentariul general nr. 14, paragrafele 75-76.

²³ A se vedea comentariul general nr. 4, paragraful 21.

²⁴ Lucrările pregătitoare ale Convenției indică faptul că drepturile la viață, supraviețuire și dezvoltare în temeiul articolului 6 au fost înțelese ca fiind complementare și nu se exclud reciproc și că articolul prezintă obligații pozitive (E / CN.4 / 1988/28).

vulnerabile - ca în cazul copiilor de pe stradă - necesită cu siguranță o interpretare a dreptului la viață care să cuprindă condițiile minime pentru o viață cu demnitate.²⁵

30. Comitetul a subliniat deja că creșterea în condiții de sărăcie absolută amenință supraviețuirea și sănătatea copiilor și subminează calitatea vieții lor de bază.²⁶

Dreptul la supraviețuire și dezvoltare

31. Comitetul se așteaptă ca statele să interpreteze „dezvoltarea” ca un concept holistic, cuprinzând dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală, psihologică și socială a copilului. Copiii aflați în situații de stradă au o gamă limitată de activități și comportamente din care să aleagă pentru supraviețuirea și dezvoltarea lor în spațiile publice. Obligațiile statelor în temeiul articolului 6 necesită acordarea unei atenții deosebite comportamentelor și stilului de viață al copiilor, chiar dacă aceștia nu sunt în conformitate cu ceea ce comunitățile sau societățile specifice consideră a fi acceptabile în conformitate cu normele culturale predominante pentru un anumit grup de vârstă. Programele pot fi eficiente numai atunci când recunosc realitățile copiilor aflați în situații de stradă.²⁷ Intervențiile ar trebui să sprijine copiii individuali în situații de stradă pentru a-și atinge dezvoltarea optimă,²⁸ maximizând contribuția lor pozitivă față de societate.

Asigurarea unei vieți demne

32. Statele au obligația de a respecta demnitatea copiilor aflați în situații de stradă și dreptul lor la viață, supraviețuire și dezvoltare, abținându-se de violența condusă de stat și prin dezincriminarea comportamentelor de supraviețuire și a infracțiunilor de statut; să protejeze copiii în situații de stradă de daunele cauzate de terți; și să își îndeplinească dreptul la viață, supraviețuire și dezvoltare prin proiectarea și implementarea unor strategii holistice pe termen lung, pe baza unei abordări a drepturilor copilului, pentru a le asigura dezvoltarea la maximum potențialului. Statele ar trebui să asiste adulții de încredere și de susținere - cum ar fi membrii familiei sau asistenți sociali ai statului sau ai societății civile, psihologi, lucrători de stradă sau mentori - pentru a ajuta copiii în situații de stradă. Statele ar trebui, de asemenea, să instituie aranjamente procedurale și practice de înmormântare pentru a asigura demnitatea și respectul copiilor care mor pe străzi.

Articolul 12 privind dreptul de a fi ascultat²⁹

33. Copiii aflați în situații de stradă se confruntă cu bariere deosebite în a fi ascultați, iar Comitetul încurajează statele să depună eforturi proactive pentru a depăși aceste bariere. Statele și organizațiile interguvernamentale ar trebui să ofere - și să sprijine organizațiile societății civile în furnizarea - copiilor aflați în situații de stradă a unui mediu favorabil și de susținere pentru: a fi audiați în procedurile judiciare și administrative; a-și desfășura propriile inițiative; a participa pe deplin la nivel comunitar și național la conceptualizarea, proiectarea, implementarea, coordonarea, monitorizarea, revizuirea și comunicarea politicilor și programelor, inclusiv prin intermediul mass-media. Intervențiile sunt cele mai avantajoase pentru copiii aflați în situații de stradă, atunci când copiii înșiși sunt implicați activ în evaluarea nevoilor, conceperea soluțiilor, modelarea strategiilor și realizarea lor, mai degrabă decât a fi văzuți ca obiecte pentru care se iau decizii. Statele ar trebui, de asemenea, să asculte adulții relevanți, cum ar fi membrii familiei și ai comunității, profesioniștii și avocații, atunci când dezvoltă strategii de prevenire și răspuns. Intervențiile ar trebui să sprijine copiii individuali în situații de stradă pentru a-și exercita drepturile și a-și dezvolta abilitățile, reziliența, responsabilitatea și cetățenia, în conformitate cu capacitățile lor în evoluție. Statele ar trebui să sprijine și să încurajeze copiii în situații de stradă să își formeze propriile organizații și inițiative conduse de copii, care vor crea spațiu

²⁵ Aviz comun, Villagrán Morales și al v. Guatemala, Curtea Interamericană a Drepturilor Omului, 19 noiembrie 1999. Disponibil la adresa www.corteidh.or.cr/docs/casos/articulos/seriec_63_ing.pdf.

²⁶ A se vedea comentariul general nr. 7, paragraful 26.

²⁷ A se vedea comentariul general nr. 3, paragraful 11.

²⁸ A se vedea comentariul general nr. 5, paragraful 12.

²⁹ Comentariul general nr. 12 (2009) privind dreptul copilului de a fi ascultat.

pentru participare și reprezentare semnificativă.³⁰ Acolo unde este cazul și atunci când sunt protejați corespunzător, copiii aflați în situații de stradă pot crește gradul de conștientizare prin partajarea propriilor experiențe, pentru a reduce stigmatizarea și discriminarea și pentru a ajuta la prevenirea altor copii care ajung în situații stradale.

Articolul 4 cu privire la măsurile corespunzătoare

34. Conform articolului 4, statele părți se angajează să ia toate măsurile legislative, administrative și de orice altă natură necesare în vederea punerii în aplicare a drepturilor recunoscute în prezenta Convenție. Acest lucru se aplică fiecărui copil fără discriminare, acordând o atenție specială celor mai defavorizate grupuri - care includ în mod clar copiii aflați în situații de stradă.³¹ Fiecare stat are obligația minimă de bază de a asigura satisfacerea, cel puțin, a nivelurilor esențiale minime ale fiecăruia dintre drepturile sociale, economice și culturale.³² Statele ar trebui să se asigure că acest lucru se aplică copiilor aflați în situații de stradă. Lipsa resurselor disponibile nu este un argument valabil în sine pentru ca statele să nu respecte această obligație de bază. După cum a afirmat deja Comitetul, obligațiile de bază imediate și minime impuse de drepturile copiilor nu vor fi compromise prin nicio măsură retrogresivă, chiar și în perioade de criză economică.³³ Statele ar trebui să se asigure că copiii aflați în situații de stradă nu sunt afectați de măsuri regresive în perioade de criză economică.

Articolul 5 privind orientarea și îndrumarea în concordanță cu capacitățile în evoluție

35. Pentru a consolida prevenirea, statele ar trebui să consolideze capacitatea părinților, a familiilor extinse, a tutorilor legali și a membrilor comunității de a oferi orientări și îndrumări corespunzătoare copiilor, ajutându-i să țină cont de opiniile copilului, în conformitate cu vârsta și maturitatea lor; să ofere un mediu sigur și de susținere în care copilul se poate dezvolta; și să recunoască copilul ca un deținător activ de drepturi, care este din ce în ce mai capabil să-și exercite aceste drepturi pe măsură ce se dezvoltă, având orientarea și îndrumarea corespunzătoare. Comitetul a elaborat deja principiul evoluției capacităților copilului: cu cât copilul știe, experimentează și înțelege mai mult, cu atât părintele sau tutorele legal trebuie să transforme direcția și îndrumarea în reamintiri și sfaturi, iar mai târziu într-un schimb la nivel de egalitate.³⁴ Copiii aflați în situații de stradă necesită direcții și îndrumări deosebit de sensibile care să le respecte experiența de viață. Majoritatea copiilor aflați în situații de stradă mențin contactul cu familiile și există dovezi din ce în ce mai mari cu privire la modalități eficiente de consolidare a acelor conexiuni familiale. Dacă copiii aflați în situații de stradă au puține sau nu au deloc conexiuni pozitive cu părinții, familiile lărgite sau tutorii legali, atunci rolul membrilor comunității, așa cum se menționează la articolul 5, capătă o semnificație mai puternică și se înțelege că include sprijinul adulților de încredere asociați cu organizațiile societății civile.

B. Drepturi și libertăți civile

Articolul 15 privind dreptul la libertatea de asociere și de întrunire pașnică

Prezentare generală

36. Realitățile în care trăiesc copiii în situații de stradă nu se potrivesc definițiilor tradiționale sau conceptualizărilor copilăriei. Aceștia au o relație unică cu spațiile publice în comparație cu alți copii. Restricțiile statului la articolul 15 în ceea ce privește spațiile publice pot avea, prin urmare, un impact disproporționat asupra copiilor aflați în situații de

³⁰ A se vedea ibidem, paragraful 128.

³¹ A se vedea comentariul general nr. 5, paragraful 8.

³² Comentariul general nr. 3 (1990) al Comisiei pentru drepturile economice, sociale și culturale cu privire la natura obligațiilor statelor părți, paragraful 10.

³³ A se vedea comentariul general nr. 19 (2016) privind bugetul public pentru realizarea drepturilor copiilor, paragraful 31.

³⁴ A se vedea comentariul general nr. 12 (2009) privind dreptul copilului de a fi ascultat, paragraful 84 și comentariul general nr. 14, paragraful 44.

stradă. Statele ar trebui să se asigure că accesul lor la spațiul politic și public în care să se asocieze și să se reunească pașnic nu este refuzat în mod discriminatoriu.

Spațiul civil și politic

37. Asocierea și întrunirea pașnică sunt esențiale pentru ca copiii aflați în situații de stradă să își revendice drepturile, de exemplu, prin sindicatele de copii care lucrează și asociațiile conduse de copii. Cu toate acestea, Comitetul și-a exprimat în mod regulat îngrijorarea în observațiile sale finale cu privire la lipsa spațiului politic acordat copiilor pentru a se exprima. Acest lucru este limitat în special pentru copiii aflați în situații de stradă, cărora le lipsește adesea legături cu un adult de încredere căruia i se poate cere să înregistreze legal o organizație. Copiii aflați în situații de stradă ar putea să nu aibă sprijin pentru completarea documentelor și accesul la informații pentru a dezvolta inițiative de asociere și de întrunire pașnică. Copiii aflați în situații de stradă pot fi plătiți pentru a spori numărul în proteste sau întruniri. Aceștia pot fi vulnerabili la exploatare și nu sunt conștienți de implicațiile aderării la astfel de evenimente, ridicând întrebări complexe cu privire la necesitatea echilibrării drepturilor de protecție și participare. Cu toate acestea, după cum s-a exprimat Comitetul în observațiile sale finale, acest lucru nu ar trebui folosit ca o scuză pentru a le restrânge dreptul la asociere și la întrunirea pașnică. Articolul 15 impune statelor să împuternicească copiii în situații de stradă să își exercite drepturile de participare și să contracareze co-opțiunea și manipularea de către adulți.

Spații publice

38. Pe lângă asocierea și întrunirea pașnică în contextul drepturilor civile și politice, Comitetul subliniază importanța respectării alegerii copiilor aflați în situații de stradă de a se asocia împreună în spații publice, fără amenințare la adresa ordinii publice, pentru a-și satisface drepturile de supraviețuire și dezvoltare (art. 6), pentru odihnă, joacă și timp liber (art. 31),³⁵ pentru a crea rețele și a-și organiza viața socială, și ca o caracteristică cheie a vieții lor în general. Pentru copiii aflați în situații de stradă, acest tip de adunare face parte din viață. Nu poate fi întotdeauna împărțit în activități discrete, cum ar fi mâncatul, dormitul sau recreerea. Pentru copiii care nu se află în situații de stradă, această coexistență cooperativă cu ceilalți are loc în principal în locuri precum gospodăria familiei sau școala. Pentru copiii aflați în situații de stradă, are loc în spații publice. Acești copii trebuie să aibă un spațiu sigur în care să își poată exercita dreptul la asociere, interpretat aici împreună cu alte drepturi protejate de Convenție ca „petrecând timp cu alții în spații publice”. Comitetul a explorat toleranța scăzută a copiilor în spațiile publice în raport cu articolul 31.³⁶ În prezentul comentariu general, acesta extinde aceste preocupări, referitoare la scăderea toleranței, la utilizarea spațiilor publice de către copii în alte scopuri decât cele prevăzute la articolul 31.

Restricții cu privire la articolul 15

39. În conformitate cu articolul 15 paragraful (2), măsurile polițienești sau alte măsuri referitoare la ordinea publică sunt permise doar atunci când aceste măsuri sunt luate în baza legii, presupun o evaluare individuală mai degrabă decât colectivă, respectă principiul proporționalității și reprezintă opțiunea cea mai puțin intruzivă. Astfel de măsuri nu ar trebui aplicate pe bază de grup sau colectiv.³⁷ Aceasta înseamnă că hărțuirea, violența, adunările și măsurările de stradă ale copiilor în situații de stradă, inclusiv în contextul unor evenimente politice, publice sau sportive majore sau alte intervenții care restricționează sau interferează cu drepturile lor de asociere și de întrunire pașnică, contravin articolului 15 paragraful (2). Nerecunoașterea sindicatelor de copii care lucrează constituite legal și a organizațiilor conduse de copii aflați în situații de stradă și/sau care solicită licențe pentru

³⁵ A se vedea comentariul general nr. 17 (2013) privind dreptul copilului la odihnă, timp liber, joacă, activități recreative, viață culturală și arte, paragraful 21.

³⁶ Ibidem, paragraful 37.

³⁷ A se vedea comentariul general nr. 6 (2005) privind tratamentul copiilor neînsoțiți și separați în afara țării lor de origine, paragraful 18. Dezvoltat inițial în legătură cu copiii neînsoțiți și separați care au trecut o frontieră internațională, în prezentul comentariu general, Comitetul extinde această interpretare tuturor copiilor aflați în situații de stradă.

organizații la care copiii aflați în situații de stradă nu au acces rezonabil, constituie discriminare împotriva lor și nu sunt în conformitate cu articolul 15 paragraful (2).

Măsuri de implementare

40. Statele nu ar trebui să hărțuiască sau să îndepărteze în mod arbitrar copiii în situații de stradă unde aceștia se asociază și se adună pașnic în spații publice. Sancțiunile ar trebui să fie impuse celor care încalcă acest drept. Este necesară o pregătire specializată pentru a consolida capacitatea poliției și a forțelor de securitate de a face față situațiilor de ordine publică într-un mod care să susțină respectarea drepturilor copiilor în situații de stradă.³⁸ Reglementările administrative locale trebuie revizuite pentru a se asigura conformitatea cu articolul 15 paragraful (2). Statele ar trebui să sprijine măsuri pozitive, cum ar fi: împuternicirea copiilor în situații de stradă prin educarea drepturilor copilului și dezvoltarea abilităților de viață; pregătirea părților interesate să accepte opiniile acestor copii în procesul decizional, exprimate prin asociere și adunare; și promovarea participării acestor copii la activități recreative, de agrement, sportive, artistice și culturale alături de alți copii din comunitate. Legislația nu ar trebui să impună înregistrarea formală a copiilor aflați în situații de stradă, asociații sau adunări pașnice, pentru a beneficia de protecție în conformitate cu articolul 15.

Articolul 7 privind înregistrarea nașterii și articolul 8 privind identitatea

41. Lipsa dovezilor de identitate are un impact negativ asupra protecției drepturilor copiilor aflați în situații de stradă în ceea ce privește educația, sănătatea și alte servicii sociale, justiția, moștenirea și reîntregirea familiei. Cel puțin, statele ar trebui să se asigure că înregistrarea gratuită, accesibilă, simplă și rapidă a nașterilor este disponibilă pentru toți copiii de toate vârstele. Copiii aflați în situații de stradă ar trebui să fie sprijiniți proactiv pentru a obține documente de identitate legale. Ca soluție temporară, statele și guvernele locale ar trebui să permită soluții inovatoare și flexibile, cum ar fi furnizarea de cărți de identitate informale, legate de personalul / adresele societății civile, permițând copiilor acces între timp la servicii de bază și protecție în sistemul de justiție. Ar trebui adoptate soluții inovatoare pentru a depăși provocările cu care se confruntă copiii în situații de stradă, care sunt adesea foarte mobili și care nu dispun de mijloacele necesare pentru a păstra un document de identitate fizic în condiții de siguranță fără a-l pierde, deteriora sau fără a-i fi furat.

Articolul 13 privind libertatea de exprimare și articolul 17 privind accesul la informație

42. Dreptul copiilor aflați în situații de stradă de a avea acces, de a căuta și de a transmite informații despre drepturile lor este crucial dacă aceste drepturi trebuie înțelese și realizate în practică. Educația accesibilă în funcție de context, cu privire la drepturile copilului, va contribui la depășirea barierelor în calea participării, astfel încât vocile lor să poată fi auzite. Copiii aflați în situații de stradă trebuie să aibă acces, prin canale accesibile și corespunzătoare, la informații corecte, de înaltă calitate și prietenoase cu copiii referitoare la: (a) rolul și responsabilitatea statului, precum și mecanisme de reclamație pentru remediere în legătură cu încălcările drepturilor omului; (b) protecția împotriva violenței; (c) sănătatea sexuală și reproductivă, inclusiv planificarea familială și prevenirea infecțiilor cu transmitere sexuală; (d) stiluri de viață sănătoase, inclusiv dieta și activitatea fizică; (e) comportamente sociale și sexuale sigure și respectuoase; (f) prevenirea accidentelor; și (g) efectele negative ale abuzului de alcool, tutun, droguri și alte substanțe nocive.

Articolul 16 privind confidențialitatea, onoarea și reputația

43. Copiii aflați în situații de stradă pot avea confidențialitate limitată, dat fiind că trebuie să desfășoare activități în spații publice. Discriminarea pe motivul situației de stradă a părinților sau a familiei lor îi face deosebit de vulnerabili la încălcările articolului 16. Comitetul recunoaște evacuarea forțată ca fiind o încălcare a articolului 16 din Convenție, iar Comitetul pentru Drepturile Omului a recunoscut în trecut că este o încălcare a

³⁸ A se vedea comentariul general nr. 13, paragraful 44.

articolului 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.³⁹ Recomandările din paragraful 27 privind stigmatizarea și din paragraful 60 privind tratamentul nediscriminatoriu și respectuos de către poliție, oferă îndrumări în ceea ce privește onoarea și reputația.

C. Mediul familial și îngrijirea alternativă

Articolul 20 privind dreptul la protecție specială și asistență pentru copiii privați de un mediu familial

Tipuri de îngrijire

44. Pentru acei copii aflați în situații de stradă fără îngrijitori primari sau persoane care nu sunt autorizate în domeniul medical, statul este îngrijitorul de facto și este obligat, în temeiul articolului 20, să asigure îngrijirea alternativă unui copil privat temporar sau definitiv de mediul său familial.⁴⁰ Tipurile de îngrijire includ: sprijin practic și moral pentru copiii de pe stradă, printr-un muncitor de stradă adult de încredere sau sprijin de la egal la egal, fără a cere sau a constrânge copiii să renunțe la conexiunile lor de stradă și/sau să se mute în cazare alternativă; abandon și centre comunitare/sociale; adăposturi de noapte; centre de zi; îngrijire rezidențială temporară în case de grup; asistentă maternală; reuniune de familie; și viață independentă sau opțiuni de îngrijire pe termen lung, inclusiv, dar nu exclusiv, adoptarea. Privarea de libertate, de exemplu, în celulele de detenție sau în centrele închise, nu este niciodată o formă de protecție.

Aplicarea unei abordări a drepturilor copilului

45. Intervențiile care nu respectă copiii ca agenți activi în procesul de mutare de pe stradă în îngrijirea alternativă nu funcționează: copiii ajung adesea înapoi pe străzi când fug sau când plasamentele se desființează. Plasamentele eșuează atunci când copiii aflați în situații de stradă sunt trimiși în zone necunoscute pentru a locui cu rude puțin cunoscute. Prin aplicarea unei abordări a drepturilor copilului la dezvoltarea și furnizarea de opțiuni alternative, statele se vor asigura că copiii nu sunt obligați să depindă de conexiunile lor stradale pentru supraviețuirea și/sau dezvoltarea lor și că nu sunt obligați să accepte plasamente împotriva voinței lor. Statele ar trebui să se asigure, prin legislație, reglementări și directive politice, că opiniile copilului sunt solicitate și luate în considerare în deciziile privind plasarea, dezvoltarea și revizuirea planurilor de îngrijire și vizitele cu familia.⁴¹ Statele ar trebui să respecte parametrii internaționali stabiliți care limitează instituționalizarea ca ultimă soluție,⁴² să se asigure că copiii nu sunt plasați în mod inutil în îngrijirea alternativă și să se asigure că, acolo unde sunt oferite îngrijiri alternative, acestea sunt furnizate în condiții corespunzătoare, care să răspundă drepturilor și interesului superior al copilului. Statele ar trebui să se asigure că adăposturile și facilitățile administrate de stat și de societatea civilă sunt sigure și de bună calitate. În cazul în care plasarea cu membrii familiei este considerată, în consultare cu copiii aflați în situații de stradă, ca fiind în interesul lor superior,⁴³ este necesară o pregătire și o urmărire atentă a ambelor părți. Este adesea necesară o etapă de tranziție între străzi și o plasare pe termen lung, durata acestei perioade fiind determinată de la caz la caz cu copilul. Utilizarea poliției sau a altor celule de detenție pentru a găzdui copii din cauza lipsei unor facilități de îngrijire alternative nu este acceptabilă.

Articolul 9 privind separarea de părinți

46. Mulți copii aflați în situații de stradă trăiesc cu familiile lor, fie pe stradă, fie în afara ei și/sau mențin conexiuni familiale și ar trebui să fie sprijiniți pentru a menține aceste conexiuni. Statele nu ar trebui să separe copiii de familiile lor numai pe baza statutului

³⁹ A se vedea CCPR / CO / 83 / KEN paragraful 22 și CCPR / C / BGR / CO / 3, paragraful 24.

⁴⁰ A se vedea comentariul general nr. 13, paragrafele 33 și 35.

⁴¹ A se vedea comentariile generale nr. 12, paragraful 54; Nr. 6, paragraful 40; și nr. 7, paragraful 36 litera (b).

⁴² A se vedea comentariul general nr. 3, paragraful 35.

⁴³ *Linii directoare pentru îngrijirea alternativă a copiilor, rezoluția GA 64/142, anexă.*

famiilor care lucrează pe stradă sau locuiesc în stradă. De asemenea, statele nu ar trebui să separe bebelușii sau copiii născuți de copii în situații de stradă. Sărăcia financiară și materială, sau condițiile direct și unic imputabile unei astfel de sărăcii, nu ar trebui să fie niciodată singura justificare pentru scoaterea unui copil din îngrijirea părintească, ci ar trebui văzută ca un semnal pentru necesitatea de a oferi sprijin corespunzător familiei.⁴⁴ Pentru a preveni separarea pe termen lung, statele pot sprijini opțiunile de îngrijire temporare, care respectă drepturile, pentru copiii ai căror părinți, de exemplu, migrează pentru anumite perioade ale anului pentru angajare sezonieră.

Articolul 3 paragraful (3) privind standardele pentru instituțiile, serviciile și facilitățile de îngrijire și protecție și articolul 25 privind revizuirea periodică a plasamentelor

47. Este important să se stabilească, să se mențină și să se monitorizeze calitatea serviciilor statale și nestatale pentru a împiedica copiii să ajungă în situații de stradă ca urmare a neîndeplinirii drepturilor lor de îngrijire și protecție și în beneficiul copiilor aflați deja în situații de stradă. Statele ar trebui să ofere servicii de calitate, care respectă drepturile și să sprijine organizațiile societății civile să facă același lucru. Instituțiile, serviciile și facilitățile nestatale pentru copii în situații de stradă ar trebui să fie sprijinite, să li se pună la dispoziție resurse, să fie acreditate, reglementate și monitorizate de stat. Personalul implicat în astfel de servicii ar trebui să fie instruit în conformitate cu paragraful 18.

Articolul 18 privind răspunderea părintească

48. Sprijinul acordat părinților și tutorilor legali este esențial pentru a preveni copiii care ajung în situații de stradă și pentru a consolida programele de reintegrare a familiei pentru copiii deja aflați în situații de stradă. Statele sunt obligate să acorde asistență corespunzătoare părinților și tutorilor legali în îndeplinirea responsabilităților lor de creștere a copilului și să asigure dezvoltarea instituțiilor, facilităților și serviciilor pentru îngrijirea copiilor. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a elimina forțele structurale care pun presiune asupra familiilor în situații precare. Problemele cheie care trebuie abordate includ: îmbunătățirea dezvoltării comunitare bazate pe drepturi în cartierele sărace; stabilirea unor rețele globale de siguranță economică și socială; oferirea de centre de zi sigure și accesibile și alte servicii de specialitate; și îmbunătățirea accesului la locuințe corespunzătoare și la generarea veniturilor pentru familii. Pe lângă abordările structurale și politice, familiile vulnerabile au nevoie de soluții de la caz la caz facilitate de profesioniști bine pregătiți. Statele ar trebui să investească și să extindă programele de sprijin pentru familie pe baza unei abordări a drepturilor copilului, care s-a dovedit a stopa transmiterea intergenerațională a condițiilor care exacerbează copiii care ajung în situații de stradă. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a oferi educație universală cu privire la drepturile copilului și parentalitate pozitivă pentru toți părinții și îngrijitorii, acordând prioritate - într-un mod non-stigmatizant - familiilor cu copii care riscă să ajungă în situații de stradă. Această educație ar trebui să includă drepturile copilului, inclusiv modul de a asculta copiii și să includă opiniile lor în procesul decizional; creșterea pozitivă a copiilor, inclusiv abilități disciplinare pozitive, soluționarea non-violentă a conflictelor și creșterea atașamentului; și dezvoltarea copilăriei timpurii. A se vedea, de asemenea, paragrafele 35 și 49.

D. Nivel de trai corespunzător

Articolul 27 privind dreptul la un nivel de trai corespunzător

Sprijin pentru părinți, îngrijitori și copii

49. În conformitate cu articolul 27 paragraful (3), statele ar trebui să se asigure că toți copiii au un nivel de viață corespunzător dezvoltării lor fizice, mentale, spirituale și morale, pentru a preveni ca aceștia să ajungă în situații de stradă și să îndeplinească drepturile

⁴⁴ A se vedea comentariul general nr. 14, paragraful 62.

copiilor care se află deja în situații de stradă. Statele vor lua măsurile corespunzătoare pentru a ajuta părinții și alte persoane care au în grijă un copil să valorifice acest drept și vor oferi în caz de nevoie asistență materială și programe de sprijin destinate, în principal, satisfacerii nevoilor de hrană, îmbrăcăminte și locuință. Aceste prescripții nu lasă nicio marjă de manevră la discreția statelor. Punerea în aplicare a celor de mai sus în conformitate cu condițiile naționale și în cadrul mijloacelor statelor părți ar trebui interpretată coroborat cu articolul 4, adică în cazul drepturilor economice, sociale și culturale statele părți se obligă să adopte aceste măsuri, fără a precupeți resursele de care dispun și, dacă este cazul, în cadrul cooperării internaționale. În ceea ce privește asistența materială, copiii aflați în situații de stradă prioritizează necesitatea unui loc sigur în care să trăiască, să se alimenteze și să primească asistență medicală gratuită și accesibilă și educație, prin sprijinul acordat de stat părinților și îngrijitorilor, în special în ceea ce privește locuința subvenționată, corespunzătoare și generarea de venituri. Interpretarea articolului 27 paragraful (3) nu se limitează la măsuri de asistare a părinților și a persoanelor responsabile pentru copil. Obligația de a presta asistență materială și programe de sprijin în caz de necesitate ar trebui interpretată ca și în sensul asistenței acordate direct copiilor. Acest lucru este deosebit de relevant pentru copiii aflați în situații de stradă cu conexiuni familiale inexistente sau abuzive. Asistența materială directă a copiilor sub formă de servicii poate fi prestate fie de stat, fie prin sprijinul statului, organizațiilor societății civile. Pentru familiile monoparentale și reconstruite, măsurile statelor pentru a asigura întreținerea copilului sunt deosebit de importante (a se vedea articolul 27 paragraful (4)).

Locuință corespunzătoare

50. Dreptul la locuință este o componentă importantă a articolului 27, care este deosebit de relevantă pentru copiii aflați în situații de stradă. Acesta a fost interpretat pe larg de Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale ca drept de a locui undeva în siguranță, pace și demnitate,⁴⁵ ceea ce clarifică faptul că conceptul de „corespundere” în raport cu locuința necesită atenție la: securitatea juridică a mandatului; disponibilitatea serviciilor, materialelor, facilităților și infrastructurii; accesibilitate; habitabilitate; accesibilitate; locație; și corespunderea culturală.⁴⁶ Copiii se numără printre cei care suferă disproporționat din cauza practicii de evacuare forțată.⁴⁷ Evacuările forțate, inclusiv prin demolarea locuințelor informale sau ilegale, pot face viața mai precară pentru copii, forțându-i să doarmă pe străzi și expunându-i la alte încălcări ale drepturilor. O temă predominantă a consultărilor cu copiii în situații de stradă este insuficiența și necorespunderea unor „adăposturi” administrate de stat și nivelurile lor ridicate de violență și nesiguranță, astfel încât copiii preferă să se afle pe străzi.

Măsuri de implementare

51. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a aborda cauzele structurale ale sărăciei și a inegalităților de venit pentru a reduce presiunea și consolidarea familiilor precare, ca mijloc de a oferi o protecție mai bună copiilor și de a reduce probabilitatea ca aceștia să ajungă în situații de stradă. Astfel de măsuri includ: introducerea politicilor fiscale și de cheltuieli care reduc inegalitățile economice; extinderea locurilor de muncă cu salariu echitabil și alte oportunități pentru generarea de venituri; introducerea de politici pro-săraci pentru dezvoltarea rurală și urbană; eliminarea corupției; introducerea de politici și bugete axate pe copii; consolidarea programelor de reducere a sărăciei centrate pe copil în zone cunoscute pentru niveluri ridicate de migrație; și oferirea securității sociale și protecției sociale corespunzătoare. Exemple specifice includ programele de alocație pentru copii utilizate în țările europene și din America de Nord și programele de transfer de numerar introduse în țările din America Latină și aplicate pe scară largă în țările asiatice și africane. Statele ar trebui să depună eforturi pentru ca astfel de programe să ajungă la familiile cele mai marginalizate care pot să nu aibă conturi bancare. Sprijinul material ar trebui pus la

⁴⁵ A se vedea Comisia pentru drepturi economice, sociale și culturale, comentariul general nr. 4 (1991) privind dreptul la o locuință corespunzătoare, paragraful 7.

⁴⁶ Ibidem, paragraful 8.

⁴⁷ A se vedea Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale, comentariul general nr. 7 (1997) privind evacuările forțate, paragraful 10.

dispoziția părinților și a îngrijitorilor și, de asemenea, direct copiilor aflați în situații de stradă, iar astfel de mecanisme și servicii ar trebui să fie concepute și implementate pe baza unei abordări a drepturilor copilului. În ceea ce privește locuința, securitatea proprietății este esențială pentru a împiedica copiii să intre în situații de stradă. Aceasta include accesul la locuințe corespunzătoare care sunt sigure, cu acces la apă potabilă, instalații sanitare și de igienă. Copiii, inclusiv cei care locuiesc în locuințe informale sau ilegale, nu ar trebui să fie supuși evacuărilor forțate înainte de a le oferi cazare alternativă corespunzătoare: Statele sunt obligate să adopte dispoziții corespunzătoare pentru copiii afectați. Evaluările impactului asupra drepturilor copilului și ale omului ar trebui să fie o condiție prealabilă pentru proiectele de dezvoltare și infrastructură pentru a minimiza impactul negativ al deplasării.

E. Dizabilitate și sănătate

Articolul 23 privind copiii cu dizabilități

52. Copiii cu dizabilități ajung în situații de stradă din diverse motive, inclusiv factori economici și sociali, și sunt uneori exploatați pentru cerșetorie. Statele ar trebui să întreprindă toate acțiunile necesare pentru a preveni și a criminaliza în mod explicit o astfel de exploatare și pentru a aduce făptașii în fața justiției.⁴⁸ Copiii aflați în situații de stradă pot fi expuși riscului de a dezvolta dizabilități din cauza impactului negativ al unor aspecte ale vieții de stradă, precum violența, exploatarea și abuzul de substanțe. Dizabilitățile intelectuale și psihosociale pot face copiii aflați în situații de stradă deosebit de vulnerabili la exploatare și abuz. Statele ar trebui să adopte măsuri speciale de protecție, inclusiv identificarea și eliminarea barierelor care împiedică accesul copiilor cu dizabilități la servicii, inclusiv educație incluzivă.

Articolul 24 privind sănătatea⁴⁹ și articolul 33 privind drogurile și abuzul de substanțe

53. Mediul stradal poate crește vulnerabilitatea în ceea ce privește problemele de sănătate fizică și mentală.⁵⁰ Provocările includ rate disproporționate de mari de abuz de substanțe, HIV⁵¹ și alte infecții cu transmitere sexuală, sarcină, violență (inclusiv de către colegi), gânduri suicidare și sinucidere, automedicație cu medicamente nereglementate și expunere la boli infecțioase, poluare și accidente de circulație. Comitetul subliniază necesitatea educației și serviciilor pentru sănătate, inclusiv în domeniul sănătății sexuale și reproductive, adaptate nevoilor specifice ale copiilor aflați în situații de stradă. O astfel de educație și servicii ar trebui să fie prietenoase și de susținere, cuprinzătoare, accesibile, gratuite, confidentiale, fără judecată, nediscriminatorii, respectând deciziile autonome ale copiilor și fără cerința consimțământului părinților.⁵² Serviciile de sănătate ar trebui să fie accesibile indiferent de locația fizică sau de starea socială. Copiii aflați în situații de stradă ar trebui să aibă acces la servicii de bază gratuite de îngrijire a sănătății prin acoperire universală de sănătate și scheme de protecție socială. Statele ar trebui să sporească disponibilitatea serviciilor de prevenire, tratament și reabilitare pentru abuzul de substanțe, inclusiv servicii de reducere a daunelor și servicii de terapie traumatică și de sănătate mintală pentru copiii aflați în situații de stradă. Aceste servicii ar trebui să fie încadrate de profesioniști instruiți în domeniul drepturilor copilului și circumstanțelor particulare ale copiilor aflați în situații de stradă. Statele pot promova educația de la egal la egal, care poate fi deosebit de eficientă în combaterea abuzului de substanțe, a infecțiilor cu transmitere sexuală și HIV. Este necesară o atenție deosebită pentru protejarea copiilor în situații de stradă de implicarea în traficul de droguri.

⁴⁸ A se vedea comentariul general nr. 9, paragraful 76.

⁴⁹ Comentariul general nr. 15 (2013) privind dreptul copilului de a se bucura de cel mai înalt standard de sănătate realizabil.

⁵⁰ A se vedea comentariul general nr. 4, paragraful 34.

⁵¹ A se vedea comentariul general nr. 3, paragraful 30.

⁵² Ibidem, paragrafele 20-21; comentariile generale nr. 4, paragraful 11 și 26; și nr. 15, în special paragraful 8, 11 și 28.

F. Educație, timp liber și activități culturale

Articolul 28 privind educația

54. Educația accesibilă, gratuită, sigură, relevantă și de calitate este crucială pentru a împiedica copiii să ajungă în situații de stradă și să îndeplinească drepturile copiilor aflați deja în situații de stradă. Pentru mulți copii, educația reprezintă ultimul punct de legătură cu societățile mai largi. Statele ar trebui să ia măsuri corespunzătoare, inclusiv sprijin pentru părinți, îngrijitori și familii, pentru a se asigura că copiii aflați în situații de stradă pot rămâne la școală și că dreptul lor la o educație de calitate este pe deplin protejat. Este necesară o serie de opțiuni de educație, inclusiv „A doua șansă”, cursuri de recuperare, școli mobile, instruire profesională legată de cercetarea pieței și urmată de sprijin pe termen lung pentru generarea veniturilor și căi spre educație formală, prin parteneriate cu societatea civilă. Profesorii ar trebui să fie instruiți cu privire la drepturile copilului și copiii în situații de stradă și metodologiile de predare participative centrate pe copil.

Articolul 29 cu privire la obiectivele educației⁵³

55. Obiectivele educației pentru copiii în situații de stradă ar trebui să fie conforme cu articolul 29 și să includă alfabetizarea, calculul, alfabetizarea digitală, abilitățile de viață, educația pentru drepturile copilului, toleranța pentru diversitate și educația pentru cetățenie. O astfel de educație este de o importanță vitală pentru îndeplinirea drepturilor copiilor la protecție, dezvoltare și participare, inclusiv consolidarea autonomiei lor și împuternicirea acestora pentru a negocia mai bine situațiile de risc, pentru a împiedica copiii să ajungă în situații de stradă și pentru cei care se află în situații de stradă. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a oferi educație gratuită de bună calitate, în materie de drepturi ale copilului și abilități de viață universal tuturor copiilor, prin programa școlară și prin educație non-formală și de stradă, pentru a ajunge la copiii în afara școlii.

Articolul 31 privind odihna, jocul și timpul liber

56. Comitetul subliniază dreptul la odihnă, joacă, timp liber și participare la activități artistice și culturale. Copiii aflați în situații de stradă își aplică propria creativitate pentru a utiliza cadrul informal al străzilor pentru oportunități de joacă.⁵⁴ Statele ar trebui să se asigure că aceștia nu sunt excluși într-un mod discriminatoriu din parcuri și locuri de joacă, de exemplu, în legătură cu codurile vestimentare,⁵⁵ și să adopte măsuri pentru a-i ajuta să-și dezvolte creativitatea și să practice sportul, inclusiv cu recreere mobilă și facilități sportive.

G. Violența împotriva copiilor și măsuri speciale de protecție

Articolele 19 și 39 privind libertatea de la toate formele de violență⁵⁶

57. Violența în toate formele sale - emoțională, fizică sau sexuală - este o cauză fundamentală și o consecință a faptului că copiii ajung în situații de stradă. Violența de orice tip pătrunde viața copiilor în situații de stradă la scară largă și este o preocupare principală evidențiată de copiii înșiși. Trebuie luate măsuri specifice, imediate și urgente pentru a proteja copiii în situații de stradă. Împreună cu toate recomandările din comentariul general nr. 13, astfel de măsuri includ: interzicerea tuturor formelor de violență, inclusiv a pedepselor corporale; mecanisme pentru a ajunge la copiii vulnerabili în procesul de deconectare de la familie și comunitate; mecanisme de raportare a violenței, discriminării și a altor forme de încălcare a drepturilor; și mecanisme pentru responsabilizarea autorilor actelor de violență, indiferent dacă sunt statali sau nestatali, de persoane sau de grupuri. S-ar putea să trebuiască să se instituie mecanisme speciale pentru a

⁵³ Comentariul general nr. 1 (2001) cu privire la obiectivele educației.

⁵⁴ Comentariul general nr. 17.

⁵⁵ Ibidem, paragraful 49.

⁵⁶ A se vedea comentariile generale nr. 3, paragraful 19 și 36-37; Nr. 4, paragraful 2 și 23; Nr. 8 (2006) privind dreptul copilului la protecția împotriva pedepselor corporale și a altor forme de pedeapsă crude sau degradante; și nr. 13.

trata persoanele raportate de acești copii ca amenințări pentru bunăstarea lor, cum ar fi unii membri ai poliției și cei implicați în crima organizată și traficul de droguri.

Articolele 34-36 privind abuzul sexual, exploatarea sexuală, traficul și alte exploatări

58. Copiii aflați în situații de stradă sunt deosebit de vulnerabili la violență și exploatare sexuală, iar Protocolul Opțional la Convenția privind drepturile copilului cu privire la vânzarea de copii, prostituție și pornografie infantilă este deosebit de relevant pentru ei. Răspunsurile sensibile la gen ar trebui să fie făcute de profesioniști care sunt instruiți să înțeleagă circumstanțele specifice ale copiilor aflați în situații de stradă. Este posibil ca copiii să fi ajuns în situații de stradă prin trafic pentru exploatare sexuală sau prin muncă și / sau să fie vulnerabili la acest trafic, precum și la traficul de părți ale corpului și alte forme de exploatare, odată ce sunt pe stradă.

Articolul 32 privind munca copiilor

59. Comitetul îndeamnă statele să pună în aplicare prevederile articolului 32 paragraful (2) din Convenție, și Convenția Organizației Internaționale a Muncii privind vârsta minimă, 1973 (nr. 138) și Convenția privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor, 1999 (nr. 182), pentru a proteja copiii în situații de stradă de exploatarea economică și de cele mai grave forme de muncă a copiilor. Acțiunea împotriva muncii copiilor ar trebui să cuprindă măsuri cuprinzătoare, inclusiv furnizarea de sprijin care să permită copiilor să primească educație și să garanteze un nivel de trai corespunzător pentru ei și familiile lor. Astfel de măsuri ar trebui dezvoltate în colaborare cu copiii aflați în situații de stradă și cu alte părți interesate cheie, pentru a reflecta interesul superior al copiilor și pentru a se asigura că nu au niciun impact negativ involuntar asupra supraviețuirii sau dezvoltării copiilor. Criminalizarea cerșetoriei sau a vânzărilor fără licență poate duce la forme mai rele de comportamente de supraviețuire, cum ar fi exploatarea sexuală comercială. Schemele de economii pentru a dezvolta abilități de bugetare și pentru a proteja câștigurile pentru copiii aflați în situații de stradă sunt benefice.

Articolele 37 și 40 privind justiția juvenilă

60. Copiii aflați în situații de stradă sunt mai susceptibili să fie vizați, incriminați și să ajungă în sistemul de justiție pentru minori sau adulți și mai puțin probabil să beneficieze de deturnare, alternative la detenție sau practici restaurative, deoarece aceștia nu pot achita cauțiunea și este posibil să nu aibă adulți responsabili care să răspundă pentru ei. Conduită necorespunzătoare a poliției, cum ar fi hărțuirea (inclusiv furtul de bani și bunuri ale copiilor, adunarea lor sau mutarea arbitrară a copiilor, adesea la ordinele superiorilor și / sau politicianilor lor), corupție, extorcare (pentru bani sau sex) și fizică, psihologică sau violența sexuală este o încălcare a drepturilor comune pe care statele ar trebui să o criminalizeze de urgență. Comitetul este îngrijorat de aplicarea politicilor de „toleranță zero” care criminalizează copiii în situații de stradă și care duc la instituționalizarea forțată. Statele ar trebui să sprijine poliția comunitară, cu accent mai degrabă pe protecție decât pe pedepsirea copiilor în situații de stradă, și să adopte un serviciu de poliție multicultural. Statele ar trebui să garanteze toate drepturile tuturor copiilor, inclusiv celor aflați în situații de stradă, în contextul unui sistem de justiție juvenilă mai degrabă reparator decât punitiv.⁵⁷

Articolul 38 privind conflictele armate

61. Protocolul Opțional la Convenția cu privire la drepturile copilului cu privire la implicarea copiilor în conflictele armate este relevant, deoarece copiii aflați în situații de stradă sunt vulnerabili la recrutarea în forțele armate sau în grupurile armate. Conflictele pot duce la finalizarea copiilor în situații de stradă prin întreruperea rețelelor sociale, separarea familiei, deplasarea din comunități sau respingerea copiilor combatanți demobilizați din comunități. În ceea ce privește prevenirea, educația pentru drepturile copilului, inclusiv educația pentru pace și inițiativele anti-recrutare trebuie să ajungă la copiii în situații de stradă. Intervențiile pentru a minimiza impactul conflictelor armate trebuie să atenueze în mod proactiv separarea copiilor de familii, iar programele de

⁵⁷ A se vedea comentariile generale nr. 6, paragraful 61; și nr. 10, paragrafele 6, 8-9 și 16.

urmărire a familiilor ar trebui să fie prioritare. Programele de dezarmare, demobilizare și reintegrare pentru copii ar trebui să țină seama de dinamica conexiunii stradale ca o cauză și o consecință a implicării copiilor în conflictele armate.

VI. Diseminare și cooperare

Diseminare

62. Comitetul recomandă statelor să disemineze pe scară largă prezentul comentariu general în cadrul structurilor guvernamentale, juridice și administrative, copiilor aflați în situații de stradă, părinților și îngrijitorilor, organizațiilor profesionale, comunităților, sectorului privat și societății civile. Ar trebui utilizate toate canalele de diseminare, inclusiv presa scrisă, internetul și mijloacele de comunicare ale copiilor, cum ar fi povestirea și educația de la egal la egal. Acest lucru va necesita traducerea acestuia în limbile relevante, inclusiv limbajul semnelor, Braille și formate ușor de înțeles pentru copiii cu dizabilități și niveluri limitate de alfabetizare. De asemenea, necesită punerea la dispoziție a unor versiuni și imagini corespunzătoare din punct de vedere cultural și adaptate copiilor, mai degrabă decât versiuni bazate pe text, organizarea de ateliere și seminare, punerea în aplicare a unui sprijin specific vârstei și a dizabilităților pentru a discuta despre implicațiile sale și despre cum să-l implementăm cel mai bine și instruirea tuturor profesioniștilor care lucrează pentru și cu copii în situații de stradă. Statele sunt, de asemenea, încurajate să includă informații despre copiii în situații de stradă în rapoartele lor către Comitet.

Cooperare internațională

63. Comitetul invită statele să consolideze angajamentul internațional, cooperarea și asistența reciprocă pentru a preveni copiii să ajungă în situații de stradă și să protejeze copiii deja aflați în situații de stradă. Aceasta include identificarea și partajarea practicilor bazate pe drepturi care s-au dovedit a fi eficiente, cercetare, politici, monitorizare și consolidarea capacităților. Cooperarea necesită implicarea statelor, a organismelor și agențiilor Națiunilor Unite, a organizațiilor regionale, a organizațiilor societății civile (inclusiv a organizațiilor conduse de copii și a cadrelor universitare), a copiilor, a sectorului privat și a grupurilor profesionale. Comitetul încurajează acei actori să promoveze dialoguri și cercetări politice continue și la nivel înalt în ceea ce privește intervențiile de calitate, bazate pe dovezi, pentru prevenire și răspuns. Aceasta include dialoguri la nivel internațional, național, regional și local. O astfel de cooperare poate fi necesară pentru a aborda protecția copiilor care trec frontierele ca migranți, refugiați și solicitanți de azil și ca victime / supraviețuitori ai traficului transfrontalier.
